

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****NURDAN DAĞCI BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2021/61089

Karar Tarihi : 10/12/2025

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM

Rıdvan GÜLEÇ

Yıldız SEFERİNOĞLU

Metin KIRATLI

Raportör : Abdurrahman Remzi AKPINAR

Başvurucu : Nurdan DAĞCI

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ikamet edilen ilin terk edilmemesi şeklinde adli kontrol tedbiri verilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, silahlı terör örgütüne üye olma suçundan yürütülen yargılama kapsamında Bursa 8. Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) tutuklanmıştır. Yargılama sonucunda 7/1/2020 tarihinde başvurucunun 7 yıl 4 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir. Hükümle birlikte başvurucunun 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 109. maddesi gereğince *ikamet ettiği ilin idari sınırlarını terk etmemek* şeklinde adli kontrol tedbiri uygulanmak suretiyle tahliyesine karar verilmiştir.

3. Başvurucu, farklı tarihlerde söz konusu adli kontrol kararına itiraz etmiştir. Dilekçelerinde, eşinin Bandırma T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunduğunu ve 2015 doğumlu müşterek çocukları olduğunu belirterek söz konusu tedbirin kaldırılmasını veya farklı ilde tutuklu olarak bulunan eşini çocuğu ile birlikte ziyaret edebilmek amacıyla görüş günleri izinli sayılmasını talep etmiştir. Bu talepler Mahkeme tarafından reddedilmiştir. Başvurucu son olarak 7/10/2021 tarihinde aynı gerekçelerle anılan tedbir kararının kaldırılmasını talep etmiştir. Mahkeme 5/11/2021 tarihinde bu talebi de reddetmiş, ret gerekçesi olarak başvurucuya tayin edilen ceza miktarını, mevcut delil durumunu ve başvurucunun dilekçesinde makul bir neden bulunmamasını göstermiştir.

4. Başvurucu, söz konusu karara itiraz etmiş; itiraz dilekçesinde, verilen tedbir kararına uymasına rağmen adli kontrolün kaldırılmadığını belirtmiştir. Ayrıca küçük yaştaki çocuğu ile birlikte, tutuklu olan eşini üç yılı aşkın süredir ziyaret edemediğini, çocuğunu eşinin bulunduğu ceza infaz kurumuna götürecek kendisinden başka kimsenin olmadığını, bu nedenle aile bağlarının zayıfladığını vurgulamış; adli kontrol kararının kaldırılmaması hâlinde en azından kendisine görüş için izin verilmesini talep etmiştir. İtirazı değerlendiren Bursa 9. Ağır Ceza Mahkemesi kararda usul ve kanuna aykırı bir hâl görülmediği gerekçesiyle 16/11/2021 tarihinde itirazı kesin olarak reddetmiştir.

5. Başvurucu, nihai hükmü 18/11/2021 tarihinde öğrendikten sonra 7/12/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Öte yandan Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) kayıtlarından adli kontrol tedbirinin Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi tarafından 6/12/2021 tarihinde kaldırıldığı anlaşılmıştır.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

9. Başvurucu; eşinin farklı bir ilde tutuklu bulunduğunu, kendisinin adli kontrol tedbiri nedeniyle eşini ziyaret edemediğini, bu nedenle küçük çocuğunun da uzun süredir babasını göremediğini, dolayısıyla aile bağlarının zayıfladığını ileri sürmüştür. Ayrıca kendisiyle aynı konumda olan kişiler hakkında tedbir kararı verilmediğini belirterek aile hayatına saygı hakkı ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; mevcut başvuru incelenirken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü şartlarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

11. Başvuru, aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenmiştir.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. Başvurucu hakkında ikamet edilen ili terk etmeme şeklinde adli kontrol tedbirine karar verilmesinin ve bu suretle başvurunun başka bir ilde tutuklu olan eşini küçük yaştaki müşterek çocuğu ile birlikte ziyaret etme imkânından yoksun bırakılmasının aile hayatına saygı hakkına müdahale oluşturduğu açıktır. Söz konusu müdahale 5271 sayılı Kanun'un 109. ve 110. maddeleri çerçevesinde gerçekleştirildiğinden müdahalenin kanuni dayanağı bulunmaktadır. Bunun yanında müdahalenin suçluların cezalandırılması, yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi ve bu suretle kamu düzeninin sağlanması meşru amaçları ile yapıldığı açıktır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Şeyma Demirel* [2. B.], B. No: 2020/6715, 19/7/2023, § 11). Bu belirlemelerin ardından müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığı irdelenecektir.

14. Aile hayatına saygı hakkı, Anayasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrasında güvence altına alınmıştır. Anayasa'nın 41. maddesinde ise çocuğun yüksek yararı çerçevesinde ana babasıyla ilişki kurma ve bunu sürdürme hakkı ifade edilmiştir. Anayasa'nın bütünselliği ilkesi gereği 41. maddesinin de aile hayatına saygı hakkına yönelik müdahalelerin değerlendirilmesi bağlamında dikkate alınması gerekir (*Şeyma Demirel*, § 12).

15. Anayasa'nın 41. maddesinde ifade edilen çocuğun yüksek yararı; mahkemeler, idari makamlar ve yasama organı tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde gözetilmesi gereken bir ilkedir. Bu bağlamda çocuklar üzerinde etki doğuracak bir işlem gerçekleştirileceği zaman bu işlemin çocuğun yararına uygun olup olmadığı yönünde bir değerlendirme yapılması aile hayatına saygı hakkı kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi açısından oldukça önemlidir (*Şeyma Demirel*, § 13).

16. Anayasa Mahkemesi, koruma tedbirlerinin konu edildiği başvurularda bu tedbirlerin uygulanması suretiyle kişilerin anayasal haklarına yapılan müdahaleler nedeniyle meydana gelen zararların ağırlığının tespit edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bunun için koruma tedbiri yoluyla yapılan müdahalelerin sonuçlarına eğilmek gerekir. Anayasa Mahkemesi olayın somut koşullarında koruma tedbiri nedeniyle uğranılan zararın kaçınılmaz olandan ağır veya aşırı sonuçlara yol açıp açmadığını, ağır sonuçlara yol açmış ise böyle bir zararın kamu makamlarınca makul bir sürede, uygun yöntem ve vasıtalarla gideriminin sağlanıp sağlanmadığını denetleyecektir (*Şeyma Demirel*, § 14).

17. Somut olayda terör örgütüne üye olma suçundan tutuklu olarak yargılanan başvuru, mahkûmiyet hükmü ile birlikte tahliye edilmiş ve hakkında ikamet ettiği ili terk etmemek şeklinde adli kontrol kararı verilmiştir. Başvurucu; eşinin farklı bir ilde tutuklu bulunduğunu, kendisinin eşini, 2015 doğumlu küçük yaştaki çocuğunun ise babasını uzun süredir göremediğini, bu nedenle aile bütünlüklerini sürdürmediklerini belirterek ya hakkındaki tedbir kararının kaldırılmasını ya da kendisine ziyaret izni verilmesini istemiştir. Mahkemece bu talepler reddedilmiştir. Verilen cezanın miktarı, mevcut delil durumu ve başvurunun dilekçesinde makul bir nedenin bulunmaması ret kararlarına gerekçe olarak gösterilmiştir.

18. Başvurucunun şikâyeti, hakkında uygulanan ikamet edilen ili terk etmemek şeklindeki adli kontrol tedbirinin hukuki olmadığından ziyade farklı bir ilde tutuklu bulunan eşini söz konusu tedbir nedeniyle ziyaret edememesine ilişkin olduğundan başvuru bu kapsamda ele alınmıştır.

19. Başvurucu, farklı tarihlerdeki çok sayıda talep ve itirazlarında koruma tedbiri nedeniyle eşini ziyaret edemediğini ve küçük çocuğunun da bu sebeple babasını göremediğini belirterek aile bütünlüğünün korunması ve sürdürülmesiyle ilgili esaslı iddialarda bulunmuştur. Başvurucu, önce eşini ziyaret için söz konusu tedbirin kaldırılmasını talep etmiş; bu talebi kabul edilmeyince sonraki taleplerinde ya koruma tedbirinin kaldırılmasını ya da alternatif olarak eşini ziyaret için kendisine geçici izin verilmesini dile getirmiştir. Buna karşın Mahkeme ve itiraz mercii, başvurunun aile bütünlüğünün korunmasına yönelik izin talebi için herhangi bir değerlendirme yapmadan tüm talepleri reddetmiştir.

20. 5271 sayılı Kanun'un 110. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkralarında koruma tedbirleri kapsamındaki yükümlülüklerin kısmen değiştirilebileceği ya da bu yükümlülüklere geçici muafiyet tanınabileceğine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Bu düzenlemelerin yargılama makamlarınca koruma tedbirlerinin uygulanmasında kişilerin temel hak ve özgürlükleriyle ilgili taleplerini değerlendirme ve bu kapsamda tedbire ilişkin yükümlülükleri somut olaya özgü koşullar çerçevesinde değiştirebilme veya bunlara geçici muafiyet tanıma imkânı verdiği anlaşılmaktadır. Başvurucunun izin talebine ilişkin olarak ise Mahkeme ve itiraz mercii kararlarında anılan mevzuat çerçevesinde bir değerlendirme yapılmadığı görülmüştür (*Şeyma Demirel*, § 18).

21. Bir kişi hakkında adli kontrol tedbiri uygulanmasının birtakım sonuçları olacağından hakkında tedbir uygulanan kişinin taleplerinin her durumda karşılanması beklenemez (*şeyma Demirel*, ř 19). Somut olayda ise başvurucunun tutuklu olan eşini uzun bir süre boyunca ziyaret edememesinin, başvuruya konu talep tarihinde altı yaşında olan çocuğunun babasını gorememesinin, anne ve babasıyla aynı anda bir arada olamamasının başvurucunun ve çocuğunun aile bütünlüğü üzerinde ciddi etkileri olacağı ve bu etkilerin zamanla ağırlaşacağı açıktır. Buna karşın yargılama makamlarının kararlarında başvurucunun izin talebi ilgili mevzuat çerçevesinde değerlendirilmemiş, çocuğun üstün yararına ilişkin bir tartışma yapılmamış ve başvurucunun talebinin neden reddedildiğine ilişkin ilgili ve yeterli gerekçe ortaya konulmamıştır. Dolayısıyla hakkında ikamet edilen ili terk etmeme şeklinde koruma tedbiri uygulanan başvurucunun eşini ziyaret etmek amacıyla yaptığı izin talebinin reddedilmesi şeklindeki aile hayatına sayđı hakkına yönelik müdahalenin orantılı olmadığı ve demokratik toplum düzeninin gerekleriyle uyuşmadığı kanaatine varılmıştır.

22. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına sayđı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

23. Başvurucu, ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapılması ve miktar belirtmeksizin manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

24. Bireysel başvurudan bir gün önce başvurucu hakkında adli kontrol kararının kaldırıldığı belirlendiğinden tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

25. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 34.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Aile hayatına sayđı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına sayđı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Başvurucuya net 34.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Bursa 8. Ağır Ceza Mahkemesi (E.2019/375, K.2020/4), Bursa 9. Ağır Ceza Mahkemesi (2021/536 D.İř) ile Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.